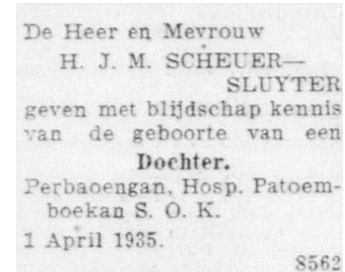

Marijke Scheuer

Marijke Scheuer is geboren op 1 april 1935 in Perbaoengan, NOI. Zij had een oudere broer Han (19 september 1930). Haar vader Herman Johannes Martinus Scheuer ging in 1928 als assistent planter naar de Oostkust van Sumatra omdat er voor hem in Nederland in crisistijd geen werk was. In 1929 trouwde hij met de handschoen Maria Petronella Sluyter en zij reisde direct na het huwelijk per boot naar Sumatra. Voor de oorlog woonde het gezin op de Serdang Cultuur maatschappij in Perbaoengan, Sumatra. Han werd in 1936 naar de Planters School Vereeniging in Brastagi gestuurd waar hij met 170 andere kinderen intern was. De afstand tot de plantage was te groot om dagelijks op en neer te rijden. Marijke ging later ook naar deze school.

Na de Japanse invasie werd haar vader krijgsgevangen genomen en ze zagen hem 3,5 jaar niet. Hun moeder vertrok van de plantage richting Brastagi om zo dicht mogelijk bij haar kinderen te zijn.

Marijke werd op 1 maart 1943 als kaboutersleider geïnstalleerd bij de tweede kaboutersleiderkring. Broer Han wordt op 15 oktober 1942 als verkennersleider geïnstalleerd bij de Pioniersleiderkring. Hun moeder werd assistent padvindstersleider (vaan) bij de Opinogroep van Akela van Braningen in 1942. Op 27 november 1942 wordt ze door Guido de Lavalette geïnstalleerd en krijgt de gildenaam OHVU, een afkorting van Opino Houdt Van U.

Maria en haar kinderen werden door de Japanners geïnterneerd in Kamp Brastagi. Ze verbleef met Marijke in de Rode Zaal van de lagere school. Dit was zelfde ruimte waar Akela van Braningen woonde. Han zat in Harissons. Brastagi was een gemengd Japans interneringskamp op Noord-Sumatra, 60 km ten zuiden van Medan aan het Toba-meer. Het kamp was ondergebracht in het gebouwencomplex van de Planters School Vereeniging Brastagi, de bungalow van Harrison & Crosfield en Huize Tameling. De vrouwen en kinderen die op de hoogvlakte rondom Brastagi en Kaban Djahe verbleven en enkele oudere mannen werden geïnterneerd in de kostschool waar normaal accommodatie was voor 200 kinderen. De kampeiding was Nederlands. Op 16 april 1942 opende het kamp en waren er 939 mannen, vrouwen en kinderen gevangen. Na de eerste chaotische weken vond iedereen een plekje. Vrouwen en meisjes sliepen bij elkaar in de voormalige klaslokalen en kinderslaapzalen, jongens ouder dan 8 jaar sliepen apart. Het kamp bestond uit een groot hoofdgebouw, rondom een binnentuin gebouwd, met aan de ene kant de lagere school met een zeer ruim gymnastieklokaal en het kleinere H.B.S. gebouw. Aan de andere kant van het hoofdgebouw stond het nieuwe meisjeshuis, ziekenhuis en het z.g. straatje, waar een aantal gebouwde huisjes voor de onderwijzers waren, een voetbalveld en een klein park, het Vondelpark.

Voor de oorlog was er al een Scoutinggroep in Brastagi. Na de Japanse bezetting stopten de Scoutingactiviteiten. In het geheim vormde Akela van Braningen met een aantal jongens de

Pioniersgroep met de patrouilles Arenden en Panters. Om de jongens en meiden in het kamp wat om handen te geven lukte het Akela van Braningen van de Nederlandse kampleiding toestemming te krijgen 'officieel' met Scoutingactiviteiten te starten. Scouting werd in principe door de Japanners verboden, maar soms wel oogluikend toegestaan. Gedurende de oorlog waren ze soms strenger en soms meegaander. Op tien augustus 1942 werd de Afdeling Brastagi opgericht. Het afdelingsbestuur werd gevormd door Hopman Meijerink, Oehoe Oomen (Kabouters), Akela Hoek (welpen), Akstra De Lavalette (padvindsters) en Akela van Braningen als secretaresse. Voor de jongens waren er 2 welpenhordes en twee jongenstroepen: de Pioniers en de Rimboejagers. Voor de meisjes werd gestart met 2 kabouterkringen en twee meisjestroepen: Skoth (Steeds klaar om te helpen) en OPINO (Opgericht in Oorlogstijd). Ze hadden khaki uniformen maar de patrouillelinten waren het enige Scouting kenmerk. Haar broer Han wordt op 15 oktober 1942 geïnstalleerd bij de Pioniergroep.

In september 1942 timmerden de jongens een hoek in de gymzaal om apart te kunnen zitten met de troepraad. "De Wigwam" werd het centrum van de afdeling Brastagi, met een deur die zelfs een goed slot had. Negen zware houtblokken om een echt brandend imitatie kampvuur verhoogden de gezelligheid. Het portret van Baden-Powell vond een plaatsje aan de muur op een blauwe jamboree-das. Op de 28^e wordt De Wigwam ingewijd. In oktober werden van twee oude jurken vlaggen gemaakt voor de verschillende onderdelen. Op 27 november werd hun moeder geïnstalleerd als Vaan (leidster) bij de padvindsters van de Opinogroep. Ze kreeg als gildenaam OHVU (Opino Houdt Van U).

Op 22 december 1942 werden de geïnterneerden uit het Dokter Fonds ziekenhuis in Pematang Siantar overgebracht naar Brastagi. Er kwamen bijna 700 mensen bij. De scouts hielpen mee iedereen naar hun slaapverblijf te wijzen en spullen te dragen. Alle lessen op school en bijeenkomsten werden verboden en de lokalen werden gebruikt voor de huisvesting. Mede door de toestroom van de nieuwe bewoners bleek in januari 1943 Scouting zo populair dat er ondertussen 3 jongenstroepen, 4 welpenhordes, 3 meisjestroepen, 4 kabouterkringen en een pionierstersstam waren, samen ruim 450 leden. Marijke werd op 1 maart 1943 als kabouter geïnstalleerd bij de tweede kabouterkring.

Op 31 mei 1943 moesten de oudste jongens naar het mannenkamp Soengei Sengkol. Onder de groep zaten ook de oudere patrouilleleiders. Intussen werd ook een nieuw afdelingsbestuur gevormd, omdat Hopman Meijerink door de Japanners zwaar mishandeld was. Naast Hiawatha Van Braningen als presidente en Awanda Put als secretaresse waren Akstra de Lavalette, Akela Hoek en Oehoe Overdijkink bestuurslid.

Eind '43 was de sfeer in het kamp erg bedrukt en dit raakte ook Scouting. Kinderen liepen weg en jongens die wel lid bleven werden gepest. De twee jongenstroepen werden hierdoor verboden door de afdelingsleiding. Maar begin '44 kwam er weer nieuwe energie. Er werd een nieuwe pioniersgroep opgericht met de patrouilles panters, eekhoorns, vossen en bevers. Ria Eikens werd geïnstalleerd als padvindster in aanwezigheid van alle 25 leidsters. Ze werd kampleidster en kreeg het voor elkaar dat de Japanse commandant Scouting toestond. Toen er na verloop van tijd een Japanse official onverwacht op inspectie kwam, droeg Eikens een padvindsters uniform en maakte iedereen zich zorgen om de gevolgen. De Japanner gaf haar hartelijk een hand. Hij was ook scout en had de Jamboree in 1937 bezocht.

Half december 1944 moesten alle jongens die ouder dan 10 waren het kamp verlaten naar het mannenkamp Si Rengorengo. Han was één van deze jongens. Het leven werd steeds zwaarder in Brastagi. Alleen de Opino groep ging door tot het eind, met 4 patrouilles. Medio juni 1945 sloot het kamp en werden 1347 vrouwen en kinderen naar kamp Aek Pamienke III gebracht. Ook daar was Ria Eikens kampleidster. Het kamp Aek Pamienke bestond uit drie afzonderlijke kampcomplexen midden tussen de rubberbossen aan de spoorlijn van Medan naar Rantau Prapat, tussen het station Aek Pamienke en het plaatsje Bandar Doerian. De kampen waren omheind met prikkeldraad. De mensen waren ondergebracht in barakken (sommigen spreken van koeliehuisjes) in open plaatsen in de jungle, gemaakt van stokken en planken met een atap-dakbedekking.

Na de overgave van de Japanners op 15 augustus was pas 25 augustus de dag dat de gevangenen echt vrij waren. Nora Prins en Ria Eikens stonden op een podium en Ria had in haar armen de driekleur. De padvindsters mochten deze hijsen.

Na de Japanse overgave verbleven Maria met haar kinderen in Medan. Begin januari vertrokken ze naar Singapore waar hun vader was en vervolgens gingen moeder en kinderen met de Nieuw Amsterdam, het vlaggenschip van de HAL, naar Nederland.

Toen een half jaar later de situatie op Sumatra's oostkust onder controle van de Nederlandse troepen lag, zijn Maria en haar dochter teruggekeerd naar Sumatra. Han bleef achter bij familie om zijn HBS af te maken en vervolgens mij aan te melden voor de officiersopleiding van de Marine.

Haar moeder is niet ongeschonden door de kamptijd gekomen. Ze had door een val in de kampkeuken een uiterst kwalijke rugschade opgelopen en werd in 1950 daaraan in Amsterdam geopereerd; zij overleed een week later op 20 mei aan een embolie. Haar vader is tot 1956 verbonden gebleven aan zijn rubberonderneming op Sumatra. Hij kwam begin 1956 naar Nederland en overleed op 29 mei 1956 in Utrecht aan een leverkwaal als gevolg van de vele keren malaria die hij aan de Dodenspoorweg had opgelopen.

Meer informatie

[De Telegraaf » 01 apr 1935 - Art. 284 | Delpher](#)

[Scheuer \(weebly.com\)](#)

[Maritiem Digitaal NL](#)

[Scheuer wiewaswie.nl](#)

[Achter-kawat-en-Gedek.pdf \(s-i-d.nl\)](#)

[Dokter Fonds Ziekenhuis Medan \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[BRASTAGI \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

Brastagi kampbewoners 1942-1945

[Brastagi - Wikipedia](#)

[Soengei Sengkol Medan \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Si Regnorengo Rantau Prapat \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Aek Pamienke Rantau Prapat \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Aek Pamienke - Wikipedia](#)

Logboek Opinotroep (via van Braningen)

[Algemeen Handelsblad » 22 mei 1950 - Art. 76 | Delpher](#)

[Overlijden Maria Petronella Sluijter & Herman Johannes Marinus Scheuer op 20 mei 1950 te Vreeland, provincie Utrecht » Open Archieven](#)

[Japanse interneringskaarten, Surname: Scheuer | Nationaal Archief](#)

[Herman Johannes Marinus Scheuer \(oorlogsgravenstichting.nl\)](#)

Noord Sumatra in Oorlogstijd deel 1942 - uitgave van Stichting Noord Sumatra Documentatie

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.